

ryki i Wielkiej Brytanii żyjących w drugiej połowie XIX i początkach XX wieku. Referat zaprezentowany przez dr. Tomasza Kawskiego (UKW) dotyczył kobiety w ruchu kibucowym w II Rzeczypospolitej (1918-1939) i traktował głównie o sytuacji kobiet żydowskich w ruchu kibucowskim – ich roli i pozycji – a także ich sytuacji rodzinnej, jako konsekwencji zmiany sposobu życia. Referatem kończącym obrady plenarne było wystąpienie mgr Ady Klimczak (UKW) pt. „Ekofeminizm jako współczesny wariant filozofii ekologii”. Wykład stanowił teoretyczny, ogólny zarys historii ekofeminizmu w filozofii bez uwypuklania tematyki na gruncie polskim.

Uczestnictwo w omówionej konferencji dostarczyło możliwości spojrzenia na problematykę kobiecości z różnych perspektyw, szczególnie z perspektywy badań historycznych.

DAGMARA JABŁOŃSKA
Katedra Pedagogiki Rodziny KUL

KONFERENCJA NAUKOWA
„ROZWÓJ KOMPETENCJI KLUCZOWYCH UCZNIÓW
W GOSPODARCE OPARTEJ NA WIEDZY.
DOŚWIADCZENIA, NAJLEPSZE PRAKTYKI, PERSPEKTYWY”
Lublin, 19 września 2013

Konferencja odbyła się w siedzibie Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie. Organizatorem konferencji był Wydział Pedagogiki i Psychologii WSEI, a także kierownictwo projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo-zachodniej”. Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji jest liderem tego projektu (współpracuje w tym przedsięwzięciu z Dolnośląską Szkołą Wyższą), który jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia: Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia – projekty konkursowe w ramach umowy z Ministerstwem Edukacji Narodowej. Sesję otworzył przewodniczący Komitetu Naukowego Konferencji prof. dr hab. Zbigniew Gaś.

Konferencja podzielona została na dwie części. W pierwszej omówiono działania podjęte w ramach wcześniej wymienionego projektu i ich wyniki. W części drugiej prelegenci odnieśli się ściśle do tematyki kompetencji kluczowych w życiu człowieka, zwłaszcza w życiu młodych ludzi. Na koniec referaty poddano pod dyskusję.

Jako pierwsza referat pt. „Wprowadzenie do projektu Szkoła Kluczowych Kompetencji 2. Prezentacja dobrych praktyk” wygłosiła mgr Marta Drygała – kierownik projektu. Autorka wyjaśniła ideę projektu i omówiła podejmowane działania. Główny cel projektu to podniesienie poziomu kluczowych kompetencji uczniów szkół ponadgimnazjalnych, co umożliwi im aktywne uczestnictwo zarówno w rynku pracy, jak też w gospodarce, która współcześnie opiera się na wiedzy. Cel ten ma zostać osiągnięty dzięki zwiększeniu dostępności do różnorodnych form rozwijania kluczowych kompetencji, a także poprzez tworzenie i upowszechnianie form innowacyjnych, takich jak wakacyjne obozy naukowe, przedsiębiorstwo symulacyjne, koła naukowe czy też studium kompetentnych liderów. Poza tym celem projektu jest wsparcie nauczycieli w ich działaniach na rzecz kształtowania i rozwijania kompetencji uczniów.

Kolejny referat wygłosił mgr inż. Jan Palacz – dyrektor Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Czarnkowie. Prelegent w swoim wystąpieniu pt. „Kierunki zmian w kształceniu na przykładzie programu rozwojowego Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Józefa Nojego w Czarnkowie wzmacniającego kompetencje kluczowe i zawodowe uczniów” pozytywnie ocenił udział szkoły w projekcie i wymienił korzyści z tego płynące. Podkreślił, że program nowoczesnej szkoły musi kierować się ku przyszłości, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom społeczeństwa wiedzy. Wskazał na konieczność zmiany systemu nauczania na taki, w którym to uczeń będzie jednostką aktywną i wytwarzającą wiedzę. Szkoła natomiast ma uczyć innowacyjności oraz praktycznych umiejętności. Zaakcentował również potrzebę rozwoju kształcenia ustawicznego w lokalnym środowisku.

Następnie wystąpił dr Tomasz Greczyło z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu z referatem „Program spotkań koła naukowego w ramach projektu Szkoła Kluczowych Kompetencji”, w którym dokonał charakterystyki koła naukowego działającego w ramach projektu, jako formy rozwijania kompetencji uczniów. Spotkania takich kół naukowych odbywają się na terenie szkół wyższych i prowadzone są przez pracowników naukowych, co daje młodzieży dodatkowe korzyści – poza poszerzeniem wiedzy, poznają oni strukturę uczelni wyższej, a także korzystają z jej zasobów dydaktycznych.

Następna prelegentka, mgr Monika Baryła-Matejczuk (WSEI) wygłosiła referat: „Charakterystyka psychologiczna nauczycieli uczniów o różnym poziomie rozwoju kompetencji kluczowych”. Był on odpowiedzią na pytanie, czy istnieje związek pomiędzy psychologicznym funkcjonowaniem nauczycieli a zdobywaniem kompetencji kluczowych przez uczniów. Zgodnie z wynikami badań autorki, nauczyciele uczniów o wyższym poziomie kompetencji kluczowych są bardziej wrażliwi i empatyczni, mają większą samoakceptację moralną, większą ogólną satysfakcję zawodową oraz lepiej organizują proces dydaktyczny niż nauczyciele uczniów o niskim poziomie kompetencji kluczowych. Ci ostatni natomiast osiągają lepsze wyniki, jeśli chodzi o zaangażowanie zawodowe oraz odporność na stres. Prelegentka podkreśliła konieczność uczestnictwa nauczycieli w rozwijaniu kluczowych kompetencji swoich uczniów.

Ostatnim wystąpieniem w pierwszej części sesji był referat mgr Beaty Pniewskiej: „Ewaluacja projektu – ocena postępu uczniów w nabywaniu kluczowych kompetencji”. Odniosła się ona krótko do ewaluacji postępów uczniów w zakresie kompetencji

kluczowych, a także do ewaluacji samych działań podejmowanych w projekcie. Kompetencje uczniów oceniane były w następujących obszarach: porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne wraz z podstawowymi kompetencjami naukowo-technicznymi, kompetencje informatyczne, inicjatywność i przedsiębiorczość. Poziom wszystkich tych kompetencji, poza kompetencjami informatycznymi, wśród uczniów uczestniczących w projekcie podwyższył się. Natomiast odwołując się do ogólnej oceny działań podejmowanych w projekcie, autorka zaznaczyła, że około 90% uczestników projektu jest zadowolonych z udziału w tych zajęciach i uważa je za przydatne dla swojego dalszego życia.

W drugiej części sesji wygłoszono osiem referatów. Pierwszy przemawiał dr Wiesław Warzecha z Wyższej Szkoły Humanistyczno-Przyrodniczej w Sandomierzu. W swoim wystąpieniu pt. „Kompetencje kluczowe a teoria kapitału społecznego. Spojrzenie socjologa” odniósł się do pojęcia kompetencji kluczowych rozpatrywanego z pozycji nauk socjologicznych, opierając swoje rozważania na teorii P. Bourdieu o konwersji kapitałów. Wskazał, że kapitał kulturowy może być konwertowany na kapitał ekonomiczny oraz kapitał społeczny.

Dr Danuta Opozda z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w referacie „Miejsce i znaczenie osobistej wiedzy w rozwoju kompetencji kluczowych uczniów” podkreśliła, że kompetencje kluczowe są takimi zasobami, które służą rozwojowi jednostki i jej samorealizacji, jak również wzmagają jej zdolności adaptacyjne. Jednak, by było to możliwe, jednostka powinna posiadać pewien zasób osobistej wiedzy, na kanwie której może planować i podejmować działania rozwijające ją. Coraz pełniej kształtowane kompetencje mają zaś służyć poprawie jakości życia. Autorka zaznaczyła także, że wzrostowi kompetencji ucznia sprzyja komunikacja dialogowa z nim, stosowana jednak z „rozsądkiem pedagogicznym”.

Referat pt. „Sukces szkolny ucznia zdolnego – aksjologiczne uwarunkowania” wygłosiła dr Beata Łubianka (KUL). Swoją wypowiedź oparła na stwierdzeniu, że wartości są integralnym składnikiem oddziaływań wychowawczych, a wartości preferowane przez jednostkę znacząco wpływają na podejmowane przez nią działania. Dokonała także krótkiego przeglądu badań dotyczących problematyki wartości w odniesieniu do osób zdolnych i wyróżniła dwa podstawowe nurty tych badań. Pierwszy to analizy systemów wartości osób zdolnych jako podstawowy tor badań, natomiast drugi to włączenie systemu wartości jako jednej ze zmiennych w procesie badawczym prowadzonym wobec osób zdolnych. Prelegentka odwołała się do wyników różnorodnych badań wskazujących, że osoby o wysokich i bardzo wysokich osiągnięciach szczególnie cenią wartości poznawczo-intelektualne.

Referat pt. „Kompetencje kluczowe w kontekście teorii autodeterminacji – aplikacje dla systemu edukacji” autorstwa dr Małgorzaty Artymiak (KUL) oraz dr Renaty Walczak z Powiatowego Urzędu Pracy w Świdniku odczytała M. Artymiak. Autorki oparły swoje rozważania na teorii autodeterminacji R.M. Ryana i E.L. Deciego, powiązanej z zagadnieniem motywacji zewnętrznej i wewnętrznej. Według nich rozwój kompetencji może być rozpatrywany poprzez rozwój motywacji wewnętrznej i odwrotnie. W wyniku badań nad samą motywacją wewnętrzną wyodrębniono trzy podstawowe potrzeby psychologiczne: potrzebę kompetencji, autonomii i powiązań.

Autorka zaznaczyła także, że warunkiem kształtowania się kompetencji jest postawa otwartości na doświadczenie, jak również chęć doświadczenia.

Następnym prelegentem był dr Waldemar Klinkosz (KUL). W referacie: „Motywacja osiągnięć i osobowość młodzieży uczącej się w szkołach o różnym profilu” przedstawił pokrótce wyniki prowadzonych badań dotyczących związku pomiędzy motywacją osiągnięć a cechami osobowości uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Najsilniejszą motywacją osiągnięć cechują się uczniowie wierzący w sukces. Według dra Klinkosza, typ motywacji osiągnięć jest różny dla uczniów z różnych typów szkół ponadgimnazjalnych.

Referat „Style aktualizacji siebie młodzieży doświadczającej trudności w procesie kształcenia” autorstwa dr Justyny Iskry (KUL) odczytany został przez dr M. Artymiak. Przedstawiono w nim wnioski z badań prowadzonych przez dr Iskrę, zgodnie z którymi osoby o niskim poziomie doświadczanych trudności dobrze funkcjonują w relacjach, mają poczucie wiary w siebie, są otwarte na to, co nowe, są przekonane, że mają zdolności i możliwości radzenia sobie z wyzwaniami, problemy traktują zadaniowo. Natomiast osoby o wysokim poziomie doświadczanych trudności mają problem z funkcjonowaniem w nowych sytuacjach społecznych, czują się osamotnione, cechują się brakiem pewności siebie, słabą wiarą we własne siły i kompetencje, postrzegają siebie jako mniej zdolne i mniej zaradne.

Referat zatytułowany „Twórczy ryzykanci? – skłonność do podejmowania ryzyka przez młodzież jako podstawa twórczego rozwoju jednostki” przygotowały dr Monika Stawiarska-Lietzau i dr Monika Adamska-Staroń z Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Według nich podejmowanie ryzyka przez młodzież można postrzegać na dwa sposoby – jako problem bądź jako szansę. Autorki wymieniły także korzyści z podejmowania ryzyka. Są to na przykład: dostarczanie pouczających doświadczeń, poszerzanie osobistych granic, zwiększanie autonomii i kontroli, rozwój tożsamości. Wskazały również na fakt, iż ryzyko traktowane jest jako składowa kompetencji inicjatywności i przedsiębiorczości. W codziennym nauczaniu podejmowanie ryzyka można połączyć z działalnością twórczą, związaną z nowymi wyzwaniami i odwagą działania.

Ostatni prelegent, dr Tomasz Knopik (KUL), przedstawił referat pt. „Trening mądrości jako innowacyjna metoda rozwijania kompetencji kluczowych uczniów”. Przywołał koncepcję Berlińskiego Paradygmatu Mądrości, mówiącego o mądrości jako znawstwie w zakresie sensu i sposobu życia, a także koncepcję mądrości R. Sternberga, traktującej mądrość jako równowagę pomiędzy realizacją własnych pragnień a potrzebami otoczenia. Według prelegenta, mądrość podlega treningowi, można ją wyćwiczyć w ramach specjalnie przygotowanych i profesjonalnie prowadzonych oddziaływań.

Po zakończonych wystąpieniach prof. dr hab. Zbigniew Gaś rozpoczął dyskusję. Głos zabrał prof. dr hab. Czesław Walesa, który ustosunkował się do prezentowanego rozumienia terminu „kompetencja”, wyróżnił podstawowe elementy kompetencji za J. Piagetem. Zaznaczył także konieczność łączenia dobrej teorii z praktyką w działalności szkolnej. Polemizując z twierdzeniami wygłoszonymi w ramach referatu „Twórczy ryzykanci? – skłonność do podejmowania ryzyka przez młodzież jako podstawa twórczego rozwoju jednostki”, stwierdził, że człowiek nie dąży do ryzyka, lecz

do osiągnięcia celu, ryzyko pojawia się niezależnie od woli jednostki. Myśl tę podjął prof. Gaś, określając ryzyko jako sytuację nieprzewidywalną, do której nie można dążyć.

Podsumowania i zamknięcia konferencji dokonał dr hab. n. med. Mirosław Jarosz, prof. WSEI. Pozytywnie ocenił referaty zaprezentowane w ramach sesji. Zwrócił uwagę na znaczenie dobrej teorii w działalności praktyków. Złożył także podziękowania osobom zaangażowanym w realizację projektu „Szkoła Kluczowych Kompetencji. Ponadregionalny program rozwijania umiejętności uczniów szkół ponadgimnazjalnych Polski centralnej i południowo-zachodniej”, zdecydowanie pozytywnie oceniając sam projekt.

MAGDALENA PARZYSZEK
Katedra Pedagogiki Rodziny KUL

KONFERENCJA
„STATUS PEDAGOGIKI RODZINY”
ODBYWAJĄCEJ SIĘ PODCZAS ZJAZDU
ZESPOŁU PEDAGOGIKI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ
Lublin, 20 listopada 2013

20 listopada 2013 r. w Instytucie Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II odbył się zjazd Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej działający pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN. W czasie zjazdu odbyła się konferencja na temat: „Status pedagogiki rodziny”, poświęcona wspomnieniu śp. ks. prof. dr. hab. Józefa Wilka SDB (1937-2003) – długoletniego kierownika Katedry Pedagogiki Rodziny KUL, w dziesiątą rocznicę jego śmierci.

Spotkanie rozpoczęło się mszą św. odprawioną w kaplicy Matki Bożej Nadziei w Campusie Majdanek.

Otwarcia konferencji dokonał dyrektor Instytutu Pedagogiki – ks. prof. Marian Nowak. Wskazał na konieczność refleksji nad rodziną oraz jej statusem metodologicznym jako subdyscypliny pedagogicznej.

W programie konferencji znalazły się wystąpienia pracowników Katedry Pedagogiki Rodziny KUL oraz zaproszonych gości.

Dr hab. Danuta Opozda, prof. KUL, w referacie pt. „Pedagogika rodziny w ujęciu ks. prof. Józefa Wilka” wskazała status pedagogiki rodziny jako subdyscypliny.